

Отже, страховий захист в Україні за усіма виділеними напрямками наразі перебуває у стані поступового відновлення від шокового стану у зв'язку з військовою агресією, водночас він напрацьовує низку інструментів та має потужні перспективи, які здатні позитивно вплинути на розвиток самого страхового ринку та економіки держави загалом [4].

Список використаних джерел:

1. Про страхування. Офіційний вебпортал парламенту України.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
2. Страховий захист. URL: <https://tbtbroker.com/vocabulary/termin/strakhovaya-zashhita>
3. Наглядова статистика. Національний банк України.
URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>
4. Хропонюк, Д., & Длугопольський, О. (2022). Сучасні проблеми та перспективи розвитку стахового ринку україни. *Innovation and Sustainability*, (1), 118–126. URL: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.1.118.126>
5. Interfax-Ukraine. Шість головних викликів, з якими зустрівся страховий ринок упродовж шести місяців війни. Інтерфакс-Україна. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/856594.html>.

БАГАТОВИМІРНЕ РАНЖУВАННЯ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ЗА ПОКАЗНИКАМИ ДОБРОБУТУ НАСЕЛЕННЯ ДО ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ

Радзевич І. Р., бакалавр, Федак С. Ю., бакалавр, Львівський національний університет імені Івана Франка (м. Львів, Україна)

Неперервне виробництво матеріальних та духовних благ у суспільстві є беззаперечною умовою нормального існування людей, розвитку людства загалом та добробуту населення зокрема. Сучасне виробництво трактують як складний розгалужений і всеосяжний організм, який забезпечує життєдіяльність і певний рівень життя населення [1]. Добробут населення - одна з ключових категорій економічної політики держави. Поняття добробуту населення є багатогранним, яке поєднує економічну, екологічну та соціальну компоненти. Рівень добробуту населення - це чинник, котрий сприяє людському розвитку, сприяючи його активній економічній поведінці. Тому дослідження проблем рівня добробуту населення є надзвичайно актуальним.

Низка наукових праць присвячена проблемам оцінювання та аналізу добробуту населення. Зокрема, Приданникова Ю. у [2] описує теорії та моделі економічного зростання та їх вплив на матеріальний добробут населення, а Флербей М. у [3] здійснює оцінку впливу ризику та невизначеності на добробут населення. Використовуючи різні соціально-економічні показники, Вдовин М., Міщук Т. у [4] здійснювали рейтингування регіонів України за показниками добробуту населення. Крім того, різні методи моделювання використовують для дослідження соціально-економічного розвитку, що впливає на рівень добробуту населення. Так, у [4] використано ранжування та таксономічний аналіз, а у [5] - методи логістичної регресії.

Метою дослідження є інтегральне оцінювання регіонів України за показниками добробуту населення.

Для дослідження було обрано такі соціальні показники: кількість лікарняних закладів та безробітне населення у різних регіонах України, а також економічні показники: капітальні інвестиції за видами активів та ВРП (Валовий регіональний продукт) у розрахунку на одну особу.

Стандартизацію даних проведено з використанням розмаху варіації для ранжування областей України. Результати наведено в таблиці 1.

Таблиця 1 – Стандартизовані показники добробуту населення різних регіонів України у 2021 році

Області України	Обсяг капітальних інвестицій	Валовий регіональний продукт у розрахунку на одну особу, грн	Безробітне населення (за методологією МОП)	Кількість лікарняних закладів	Середнє
	Вагові коефіцієнти				
	0,3	0,4	0,2	0,1	
	Стандартизовані значення показників				
Вінницька	0,06	0,22	0,58	0,47	0,0675
Волинська	0,03	0,16	0,84	0,22	0,066
Дніпропетровська	0,37	0,4	0	1	0,0928
Донецька	0,16	0,11	0,04	0,52	0,0381
Житомирська	0,04	0,18	0,76	0,23	0,0639
Закарпатська	0,01	0,09	0,76	0,16	0,0514
Запорізька	0,09	0,28	0,48	0,44	0,0697
Івано-Франківська	0,03	0,16	0,85	0,48	0,0727
Київська	0,2	0,34	0,79	0,39	0,0978
Кіровоградська	0,02	0,21	0,83	0,22	0,0693
Луганська	0	0	0,84	0	0,0419
Львівська	0,12	0,23	0,49	0,73	0,0752
Миколаївська	0,03	0,22	0,77	0,23	0,0682
Одеська	0,09	0,22	0,58	0,59	0,0733
Полтавська	0,12	0,42	0,57	0,42	0,0902
Рівненська	0,02	0,13	0,89	0,23	0,0644
Сумська	0,03	0,19	0,87	0,19	0,0689
Тернопільська	0,03	0,13	0,84	0,38	0,0672
Харківська	0,1	0,24	0,49	0,81	0,0762
Херсонська	0,01	0,15	0,8	0,14	0,0598
Хмельницька	0,05	0,18	0,8	0,2	0,0662
Черкаська	0,04	0,21	0,82	0,23	0,0711
Чернівецька	0	0,09	1	0,03	0,0598
Чернігівська	0,03	0,23	0,8	0,2	0,0703
м.Київ	1	1	0,3	0,61	0,2054

Джерело: побудовано авторами за даними Держстату України [7]

У даному дослідженні обсяг капітальних інвестицій, ВРП та кількість лікарняних закладів - це показники стимуляторами, а безробіття населення - дестимулятор. Тому стандартизація здійснена з урахуванням стимуляторів та дестимуляторів. Результати ранжування наведено у табл. 2

Таблиця 2 - Ранжування регіонів України за показниками соціально-економічного розвитку

Регіони України	Інтегральна оцінка	Рейтинг
м.Київ	0,2054	1
Київська область	0,0978	2
Дніпропетровська область	0,0928	3
Полтавська область	0,0902	4
Харківська область	0,0762	5
Львівська область	0,0752	6
Одеська область	0,0733	7
Івано-Франківська область	0,0727	8
Черкаська область	0,0711	9
Чернігівська область	0,0703	10
Запорізька область	0,0697	11
Кіровоградська область	0,0693	12
Сумська область	0,0689	13
Миколаївська область	0,0682	14
Вінницька область	0,0675	15
Тернопільська область	0,0672	16
Хмельницька область	0,0662	17
Волинська область	0,066	18
Рівненська область	0,0644	19
Житомирська область	0,0639	20
Чернівецька область	0,0598	21
Херсонська область	0,0598	22
Закарпатська область	0,0514	23
Луганська область	0,0419	24
Донецька область	0,0381	25

Джерело: побудовано авторами за даними Державної служби статистики України [3]

Аналізуючи обчислені дані, варто зазначити, що топ-3 областей за кількістю капітальних інвестицій на 1 особу та валовим регіональним продуктом на 1 особу у 2021 році, виглядає наступним чином:

1. м. Київ, Київська область: Має найвищий рівень капітальних інвестицій на душу населення та валовий регіональний продукт, що може бути пов'язане з великою концентрацією бізнесу, інвестиційного потенціалу та розвиненою інфраструктурою.

2. Дніпропетровська область: Також має високі показники капітальних інвестицій та валового регіонального продукту. Це може бути пов'язано з промисловим сектором, що є сильним у цьому регіоні.

3. Полтавська область: Також відзначається значними капітальними інвестиціями та високим рівнем валового регіонального продукту.

Аутсайдерами рейтингу є Чернівецька, Херсонська, Закарпатська, Луганська, Донецька області, що зумовлено низьким рівнем ВРП. На нашу думку, цим регіонам варто сприяти стимулюванню інвестицій, зокрема покращенню інвестиційного клімату через створення сприятливих умов для бізнесу та припливу капіталу. Доцільно також забезпечити розвиток інфраструктури, зокрема сприяти інвестуванню у розвиток та модернізацію інфраструктури може залучати більше інвесторів і покращити життя місцевого населення. Варто також, здійснювати підтримку малих і середніх підприємств, що в свою чергу призведе до економічного зростання та створення нових робочих місць. І вочевидь, забезпечити зростання капіталовкладень у медицину, підвищення кваліфікацію працівників тощо.

Зважаючи на сьогоденні реалії, ці рекомендації актуальні лише для Чернівецької та Закарпатської областей, адже частина Херсонської, Луганської та Донецької області знаходяться під окупацією. Однак, після перемоги України важливість досліджень з питань добробуту населення лише зростатиме для необхідного післявоєнного відновлення.

Список використаних джерел:

1. Павлюк Т.І. Добробут населення – основа розвитку держави. Економічні студії. 2019. № 4(26) С. 128–131.

2. Приданникова Ю.Є. Теорія та моделі економічного зростання та їх вплив на матеріальний добробут населення. URL: <http://194.44.12.92:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/4456/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf?sequence=1>

3. Fleurbaey M. Welfare economics, risk and uncertainty. Canadian Journal of Economics/Revue canadienne d'économie. 2018. № 51(1). P. 5–40. 4. Waddock S. Wellbeing economics narratives for a sustainable future. Humanistic Management Journal. 2021. № 6(2). P. 151–167.

4. Вдовин М., Міщук Т. Рейтингування регіонів України за показниками добробуту населення. Вісник Сумського національного аграрного університету. 2022. Вип. (1 (91)). С. 3-9.

5. Vdovyn, M., Zomchak, L. (2023). Multidimensional Ranking and Taxonomic Analysis of the Regional Socio-Economic Development in Ukraine. In: Hu, Z., Dychka, I., He, M. (eds) Advances in Computer Science for Engineering and Education VI. ICCSEEA 2023. Lecture Notes on Data Engineering and Communications Technologies, vol 181. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-36118-0_32

6. Zomchak, L., Starchevska, I.: Macroeconomic determinants of economic development and growth in Ukraine: logistic regression analysis. In: Hu, Z., Wang, Y., He, M., eds Advances in Intelligent Systems, Computer Science and Digital Economics IV. CSDEIS 2022. Lecture Notes on Data Engineering and Communications Technologies. Springer Cham, p. 158 (2023). https://doi.org/10.1007/978-3-031-24475-9_31

7. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>